

PERIÒDICH POLÍTICH VERMELL

NÚMERO EXTRAORDINARI DEDICAT À CONMEMORAR LO 50.^è ANIVERSARI DE LA CREMA DELS CONVENTS

Redacció y Administració: carrer de Ronda de la Universitat, número 6, Barcelona

— VENTA: 25 exemplars, 2 posets; Un número, 4 quartos. — Surt à llum los divendres ab tota regularitat. — SUSCRIPCIÓ: Espanya, 8 real trimestre; Extranjer, 16. —

APUNTES FRARESÇOS, per E. Canibell

1. Poblet: Aquí vivian fent vot de pobresa.—2. Fragment d' una caricatura d' Ortego.—3. Així 'ls pintava en Goya.

LA VIDA CONTEMPLATIVA

Lo misticisme d'alguns cristians dels primers segles los portà a ésser més cristians que Crist.

Lo menyspreu de las cosas terrenals, la mortificació, la anulació de la voluntat, la supressió dels naturals afectes, la concentració del pensament en l'aspiració a una felicitat eterna en una vida futura donaren naixement a l'ascetisme i com conseqüència natural a las ordres monàstiques.

Tots los que creyan que'l plaer era un pecat, sense fer distinció entre'l plaer natural produït per la conformitat de sa conducta ab las lleys naturals o'l produït artificialment per lo vici, esperant disfrutar lo plaer etern d'arribar un dia a formar part de las legions de benaventurats que constituïen la cort celestial, lògic era que renunciessin a una vida artificial en armonia ab los principis religiosos que professavan.

Diu l'Evangeli: «Aquell que estima al pare ó a la mare més que a mi, i aquell que estima al fill ó filla més que a mi, no es digne de mi.» Y aquell que no pren sa creu, i m segueix, no es digne de mi.» (Matheu, x, 37 y 38.)

«Si algú vol seguirme nequis a sí mateix, prengui sa creu i segueixi.» (Matheu, xvi, 24.)

Tals preceptes acceptats de bona fé y posats com condició ineludible pera alcanzar lo que s'creya l'objecte final de la vida del home, qual es la glorificació de Deu y la reciproca benaventurança eterna, conduït a aquells primitius cristians a posar en planta una gran immoralitat: los va fer egoïstes fins al punt de ayamar a un ser fantàstic, producte de sa mística imaginació rompent tots los lligams socials y de familia, per guanyarse una somiada felicitat; varen sacrificar sa dignitat per la més cega obediència, sa rahó per la fé més incondicional, sa felicitat positiva per una bojeria.

Pero com las lleys naturals no s'ingringien impunement, aixís com la mansa riera continguda per elevat dich arriba un dia a desbordarse y s'converteix en impetuós torrent, aixís las passions humanes contingudes per la regla dels monastirs se varen convertir en torrents de hipocresia, de luxúria, d'ambició, de gula, de crueltat.

Y era natural que aixís fos: la satisfacció de sas reprimidas passions los cridava ab verdadera vehemència; los que no estimavan a una mare, a una esposa, a una filla; a un pare, a un germà, a un amic; no podian sentir los generosos impulsos del altruisme, y per lo tant s'estimavan única y exclusivament a sí mateixos, y com a pesar seu la rahó se s'impovava y l'seu ideal era la felicitat propia, devant lo poderós estimul de la carn, acabavan pera renunciar a la gloria de Deu per la satisfacció de sos gustos terrenals encare que guardant las apariències y presentantse devant lo mon com mártirs, com mortífics ascetas.

La societat d'hommes egoïstes dona sos naturals resultats: Los convents, sintesis del art, reunió de totes las comoditats, lliens als freres a un sibirisme que no podia ésser refrenat per mes consideració que la hipocresia, y varen viure en orgia permanent.

Si un precepte evangèlich los impulsà a l'ascetisme, altre precepte igualment evangèlich los portà a acceptar la ganduleria com principi fonamental.

«Los aucells del cel no sembran, ni breman ni omplen los graners, y vostre pare celestial los alimenta.» (Matheu, vi, 26.)

«Reparéu los lliris del camp com creixen; no treballan, ni filan; y jo vos dich, que ni Salomón ab tota sa gloria fou vestit com un d'ells.» (Id. vi, 29.)

De principis tan anti-socials, absurds é inmorals varen treure las ordres monàstiques tots los elements pera convertirse en institucions odiosas, y la imaginació no pot concebir crim que no hagi tingut cumplida execució per los homes dedicats a la vida contemplativa; y si alguna virtut floresquë entre ella fou per excepció, per pura iniciativa individual, may per impulsio colectiva ni deduida dels principis que sustentavan.

La Revolució va fer justícia d'ells, pero ab una energia, ab una virilitat, que aixó sols proba l'odi que per sas maldats habian merecut.

Moltas institucions quedan encara que la Revolució ataca y que s'aguantan per la debi-

litat del atac; pero 'ls freres no podian tolerar-se un minut després que la Revolució alcançés forza pera destruhirlos; habian fet vessar la mesura de l'iniquitat. Cada un l'ividuo tenia contra ells una venjança que exercir per haber sofert algun cop en sa honra ó en sos interessos.

La Revolució, justiciera universal, va condensar en sa mà 'ls llamps de l'indignació popular que 'ls lliens contra aquells centres del vici, contra 'ls convents y contra sos habitants. Qui gosarà avuy condemnar aquell acte? Hipòcritas que lamenten un dia de furor popular y ompliu llibres y periòdichs d'alabansas als sigles plens de crims comesos per los freres, vostres lamentacions son inútils, com inútils son vostres esforços pera recuperar lo perdut; la vida contemplativa ha deixat lo punyó a la vida activa y 'l que ab pretext de dedicarse a la contemplació vulgui viure en lo vici, que mori; de avuy en avant sols se viurà per lo treball y pera 'l treball.

A. L.

LA CREMA DELS CONVENTS

La intolerancia caygué sobre 'ls intolerants. La crueltat sobre 'ls crudels. La persecució sobre 'ls perseguidors.

ALFONS TORRES DE CASTILLA

Tot efecte, lògicament considerat, reconeix una causa.

Aixís com lo torrent impetuós té naixement en la corrent tranquila, y degut a las plujas aumenta y surt de marc, inundant los prats vèhins, quan troba estrets sos dics; aixís tambe la opinió pública, quan se manifesta tranquila y no es escoltada en sos desitjos, creix y s' desentrolla al veure desatesa sa voluntat, destruint, per fi, ab un acte de forza lo que ab previsoras midas y ab temps s'hauria encara pogut aguantar, donantli satisfacció completa. De ferse aixís nos hauriam estalviat duas cosas: l'estigma d'incendiari que pesa sobre nostres avis, y l'plorar derrubidas admirables obras d'art.

Perá comprobar tal asserit fem un xich de historia.

Al morir Fernando VII quedá, segons testament, a favor de sa filla Isabel II, la corona d'Espanya, originant ab aixó una horrorosa guerra de successió, puig que Carlos V la promogué pera ocupar lo trono.

Isabel llavoras era la esperansa dels liberals, puig contavan que ab ella podrian implantar totes las reformas necessarias pera col·locar a Espanya a la altura d'un país civilizat. Més tart ella mateixa s'encarregá de demostrar que s'havian enganyat, y que no en va era filla d'aquell tirá conegut per Fernando VII.

Ab lo pretendent Carlos s'ajuntá tot l'element religiós, lo qual arastrava als pobles petits, puig que aquestos, lluny del contacte de la civilisació, no coneixien encor sos beneficis.

Y la guerra civil no s'feu esperar. Los defensors del altar y del trono, com ells s'anomenavan, regaren ab sanch plans y montanyas, saquejaren barbarament las poblacions, y l'assassinat y l'incendi, exercits per sa propia má, doná comens a la fratricida lluyta coneguda per guerra dels set anys.

Los convents y las iglesias deixaren d'esser casas d'oració pera convertirse en clubs de conspiració y contrabando, ahont se predicava impunement l'extermini dels liberals per tots los medis.

Poblet, en Catalunya, era lo quartel general de la facció; y casi bé tots los freres abandonavan sas celdas pera armarse del ponyal y 'l trabuch y exercir la missió exterminadora. Lo Trapense y 'l pare Punyal, en la primera guerra, desempenyaren lo paper que en la segona exerciren lo capellá de Flix y 'l de Santa Cruz.

Los sermons que predicavan no feyan més que afegir lliens a la foguera, y Espanya s'convertí en un inmens club primer, y més tart en camp de batalla, essent cada convent un baluart contra la llibertat y la pau de la nació.

A Murcia, quan lo 3.er de lleugers de caballeria estava obint la missa d'ordenansa, en lo convent de capatxins, los freres d'ell, posats d'acort ab la facció armada, tancavan las portas del mateix. Mentres desde las tribunas

s'amenassava ab trabuchs als soldats, un'altra partida 'ls saquejava 'l quartel, assassinant a la guardia. La provocació fou imprudent, empró no fou olvidada pera demanarne compte.

En totes las partidas los freres y 'ls capellans eran los capdills més sanguinaris, y per tot arreu ahont passavan deixavan rastre, ja deshonrant, ja destruint.

Los guardias urbans de la vila de Gandesa sorprengueren una partida capitanejada per un fraire franciscá, que pertanyia a un convent de Reus, qual repití havia assassinat a set individus d'aquesta última població.

Per tot arreu los mateixos ó semblants fetes no feyan més que excitar y enardir las passions, preparant, ab sa imprudent conducta, las mateixas fogueradas ab que poch més tart havian de quedar cremadas sos covas.

A la vista de tals fetes no podia menys que manifestarse la opinió pública, comensant a Madrid a conseqüència del infundat rumor de que 'ls freres havian enmazinat las ayguas, essent, per tant, la causa del cólera que se sofria.

Lo rumor va pendre peu, y 'ls freres, en compte de s'incerarse d'aquesta acusació que sobre ells queya, s'aprofitaren d'ella pera imposarse, dient que era un castich que Deu enviava als homes, tota vegada que havian fugit de son remat.

Aquesta fou la darrera gota de fel que necessitava 'l poble pera comensar sa tasca, y plé de indignació comensá a donar lo crit de «moris los freres!» icante lo 17 de Juliol de 1834 en la iglesia de San Isidro el Real, que ho era de un col·legi de jesuïtas. Invadéix lo poble 'l convent, y ells se posan a la defensiva. Un jesuïta llech comensá per partir per 'l mitj, ab una dalia, a un home del poble. Indignada la multitud, jurá pendre venjança, y succeïx lo que l'historiador E. de Linza refereix en sos apuntes historícs, dient que «los religiosos, perduda la fé y la confiança en son Deu, posaren en las brassos tota sa esperansa, y acometeren frenètics a aquelles turbas, que de igual manera contestavan a sos atacs.» La fi que obtingueren fou la conseqüència de sas provocacions, essent tots sacrificats a la venjança, tota volta que de no castigarlos lo poble, s'haurian burlat de tots los principis de justícia; y s'generalisá la matansa y la crema, fins que la forza pública, quan ja casi no quedava res per fer, ho impedi.

Ja la gaspira era tirada en lo barril de la pólvora, y aquesta havia d'explotar; y Saragossa, lo dia 5 de Juliol del any 1835, los cremá en part, puig tambe 'l govern ho desorbí; lo 15 s'intentá a Cadix, pero no fou possible, perquè 'ls governadors civil y militar ho impediren del tot; Reus los destruhí tots lo dia 22, y Barcelona l dia 25, prenent pretest d'una corrida de toros que no va satisfacer al públich.

Més tart, lo 5 d'Agost del mateix any, fou arrossegat pe 'ls carrers de Barcelona D. Pere Nolasco Bassas, mariscal de camp, y conegut vulgarmen per general Bassas, per haver declarat, a propòsit d'aquestos fetes, que sortiria ab la seva, dient: «ó lo poble ó jo.»

Ara sols nos resta fer algunas deduccions, al objecte de que las lliçons historícs nos sigan profitosas.

En primer lloch, los freres educaren al poble en la ignorancia y la superstició, ensenyantli d'esser rencorós y venjatiu. Més tart, per sa culpa foren victimas de sa propia obra.

Predicaren, punyal en má, l'extermini de sos enemics; y quan lo poble 'ls tingué per tals, los aplicá la doctrina per ells glorificada.

Predicarin la crema de las poblacions liberals, y fins ne donaren exemple. Poch després lo poble 'ls hi cremá sos palaus. Ensenyavan lo modisme de que qui a ferro mata a ferro mor, y may de més certesa que ab ells se comprobá la veritat d'aquesta afirmació.

Per aixó, com diu molt bé Alfons Torres de Castilla, la intolerancia caygué sobre 'ls intolerants, la crueltat sobre 'ls crudels; la persecució sobre 'ls perseguidors.

Los mals instints que en lo poble desarrrollaren, per una part, y sa intriganta, rastrosa é indigna conducta per altra, fou la causa; l'efecte fou la crema; aixís es que si la ploran no fan més que plorar culpas sevas, quedant, per lo tant, ben nets nostres avis del dictat d'incendiari que alguns historiadors dirá ho aplican.

«Qui sab si demá la historia dirá lo mateix de nosaltres ó de nostres fills?» — T. R. —

LA JORNADA DE REUS

Després del escarment frescoso de Madrid i de la tunyina que 'ls caps pelats se emportaren a Saragossa, tot Catalunya bullia contra 'ls focs d' infelicitat carlista amagats baix lo nom de convents.

Y com la Revolució ja estava feta en las conciencias liberals, y los frares ja feya temps que venian condemnats per la opinió pública a desaparèixer, no 's necessitava més que la guspira que dongués lo foch a la metxa liberal que debía fer explotar la forsa expansiva dels sentiments populars oprimits per la ganduleria fraresca.

Y la guspira fou calada a Reus.

Aquella sempre liberal població al·listà casi tots sos homes bons per las armas a las files de Isabel II, movilitzantse casi tots la joventut pera perseguir la carlinilla, y quedant molt sovint pera guardar la població los focs, es a dir, un cos de vells y de gent de poca virilitat, que prou feynas tenian pera aguantarse drets ella y 'l armament. No obstant, aquells foren moltes vegades l'únic sosten y defensa de la liberalíssima vila—(llavors era vila)—de Reus.

A las primeras horas del día 22 de Juliol del 35, arribà a Reus la noticia de que un destacament de sos voluntaris, tornant de Gandesa, havia sigut sorpres per una partida de carlins en la que hi abundavan molt los frares, y que habentlos fet los facciosos set presoners, inclús lo capità Montserrat, per excitació d'un frare habian sigut assassinats tots set, ab la circumstancia agravada, d' mes ben dir, ab la infamia fraresca de que a un d' ells, pare de vuyt criaturas, un frare volgué *recrearse* fentli arrencar los ulls de viu en viu y luego clavarlo en creu *para veure patir a un liberal com a son Deu*.

La justa indignació dels fills de Reus no es

perla contada. Cal dir no mes que vessà la mesura, y aquella mateixa tarde tot lo *paysanaje* armat postà siti en regla al convent de Sant Francesch, y una vegada convenuts de que ni una mosca s' escaparia, pegaren foch a la gabià.

Allò va ser fet ab tota regla. Quants trastorns nos hauriam estalviat los liberals d' avuy si a tot arreu s' hagués fet ab lo salero que a Reus! Pero may havia una bona obra pot ser completa. Allí hi havia dos convents, y al acabar la feyna de Sant Francesch y anarsen al Seminari, cova de carmelitas descalças, ja ans quants llops habian deixat l' amagatal, y tingueren de contentarse bonament en cassar no mes que 'ls que hi trobaren.

Un cop feta la feyna tothom se 'n tornà a sa casa, satisfet y tranquil com qui ha complert un deber de conciencia.

Lo governador de Tarragona Colubi, per ordre de Llauder, se n' anà l' endemà a Reus ab numerosas forasas, pero la animosa vila li negà la entrada, dihentli que allí no hi tenia res que fer, y al replicar lo governador de la provincia que hi anava pera restablir l' ordre, se li contestà que allí no s' havia alterat en lo mes mínim, puig LA MATANSA DE FRARES S' HAVIA FET AB TOTA TRANQUILITAT, SENS TENIR QUE LAMENTAR CAP DESGRACIA PERSONAL.

Tals rahons no pogueren menos de convence a Colubi, que adoptà per fi la resolució de tornarsen a Tarragona satisfet de que a Reus ja no hi perillava l' ordre.

LO DIA DE SANT JAUME

La metxa estava encesa y la mina carregada. L' exemple de Reus veniant als urbanos assassinats prop de Gandesa per frares cabecillas, no podia deixar de resonar per Barcelona.

Lo dia 24 de Juliol, que es santa Cristina, queya en divendres, igual qu' aquest any, y per ser lo dissapte festa de Sant Jaume, se donava una funció al Torin en celebrat del sant de la reina gobernadora, tentintse de lidiar sis toros navarros baix la direcció del primer espasa Manel Romero Carreto.

Los toros foren dolents en contra de lo que tothom esperava, puig lo diumenje anterior se havia fet una corrida ab bestia de la mateixa ganaderia y la mateixa quadrilla, quedant tothom content y satisfet.

Siga que 'ls ánimos estessin ja disposats a rahons y bronquins per las noticias de Reus, siga per lo que 's vulga, lo cas fou que a la plassa de toros se comensà per tirar al mitj vanos, fruytas y tronxos, y s' acabà per tirarhi assientos, palcos, banchs y tot lo que a las mans del públich queya, produhintse un esbalt com poch's may se 'n hajan vist.

Lo sisé toro, que fou lo mes dolent, fou mort per lo públich que baixà a la plassa invadint lo tor.

Mentres las autoritats feyan desembrassar lo local, una colla de noys y jovent s' apoderava del toro y se l' enduà arrossegant pe'ls carrers de Barcelon com qui ensenya la mostra d' un género dolent.

Y fins aquí encara ningú s' havia recordat dels frares.

Pero basta que algun noy, al passar pe' l' devant d' algun convent la comitiva que arrastrava 'l toro, cridés: *Morin los frares!* pera que aquesta veu, simpática a tot lo poble liberal, trobés eco instantaneo en molts cors.

Al ser devant del convent de franciscans, prop de las Dressanas, a un noy va ocórreseli dir que podria rostirse lo toro ab llenya de las portas del convent. Encare no 's va apuntar la idea que ja s' feyan estellas las macizas portas y s' encenia una foguerada. No obstant, scudi milicia y guardia de las Dremenas y la cosa no passà tant avant com desitjava la multitud.

Ab aixó ja eran las vuyt del vespre, y las sombras de la nit anavan encenentse pera millor cubrir al sob mantell las escenas de justicia popular que s' presentavan amensadoras.

A dos quart's de nou los grups eran numerosissims y no se sentia per tot Barcelon altre veu que: *Morin los frares!* Prou algunas patrullas de caballeria recorria la Rambla y carrers principals, pero la excitació no tan sols continuava, sino que crexia cada vegada mes.

En cada grupo de poble se contavan las mel·litas y atrocitats dels frares, que aumentavan per l' ardor de las sancs que bullian en tots los caps. La opinió estava feta, decidida, y era del tot impossible contrarestarla.

Cova de las deu serian quan algunas armas aparegueren entre 'ls amotinats y aixas de vent que predicavan que l' hora de la venjansa ja n' era arribada.

Y desseguit, sens saberse com, de quatre ó cinch diferents punts de Barcelon sortian aradoras llamaradas y se sentian alguns que altres disparas d' armas de foch. La matansa de frares havia comensat.

Pero no tot foren glorias pe'ls venjadors.

La colla que s' dirigí al grandis y nou convent del Seminari, que ocupava 'l lloch en que está avuy la presó, se trobaren ab que aquella comunitat se 'ls presentà tal com eran, com a soldats armats del absolutisme, y no com a gent d' oració.

Las armas y municions que dintre 'l convent hi hauria destinadas sens dubte a las faccions, se las repartieren los pares reverents, y convenientment colocats en las finestras rebieren la multitud a tiros, causantlos varias baixas. Se intentà l' assalt, pero la fortaleza estaba ben defendada y no tingueren mes remey los sitiadors que retirarse del alcans de las balas dels frares.

Los caputxins de Santa Madrona tallaren las escalas y s' feren forts en lo pis de dalt, desde shont tamoch deixavan acostar a ningú.

Aquesta resistencia armada del convents justificà ab quanta rahó se 'ls tenia per lo mes ferm puntal dels carlins de la montanya. (A quina altra cosa podian estar destinadas fax armas en los convents?)

Lo primer de cremar, y 'l que mes va rebre, fou lo de carmelitas descalças, vulgarment anomenat de Sant Joseph, que estava en la Rambla en lo lloch que avuy está situada la Boqueria, y de qual convent recordava tothom la *Historia del frare aparedat*.

Lo de agustins calats y 'ls de Santa Catarina, Liceo y 'l que després fou Universitat, en lo carrer del Carme y dels Angels, també cremaren.

Lo de caputxins y trinitaris del convent que avuy es plassa Real, lo de la Mercè y 'l de Servitas no foren tocats per temor de que son incendi perjudicás a las casas vehinas.

Dels que cremaren, durant tota la nit s' anà fent una cassera de frares.

No obstant, lo mal no fou tan gros com podia suposarse per lo grau d' exaltació en qu' estavan las passions.

Al venir la llum del nou dia quedà tot en silenci, y las tropas llavors comensaren a buscar frares pera ampararlos.

En tots los convents cremats se pogué veure que per res havia dominat als exterminadors de frares la idea del saqueig ni del pillatge, puig estava intacte tot lo que no havia sigut consumit pe' l' foch.

Tampoch va atacarse al clero secular ni a cap convent de monjas, puig res mes que *matar frares* era lo que tots los amotinats s' habian proposat.

Los frares recullits ab vida foren portats a las fortaleras, essent la majoria a Monjuich.

Los frares morts se calcula que foren un setanta, pero n' restaren alguns centenars de vius.

Així acabà aquella jornada, que si algo necessites pera justificarse, de sobras ho trobariam en la alocució que el dia següent publicaren las autoritats, en la qual a pesar de las amensasas que s' profetian s' hi escapà la següent afirmació:

... con este propósito empiezan las medidas del día reuniendo cuantos religiosos han sobrevivido a la borrasca y que son trasladados a donde conviene no vuelvan a excitar con su presencia las pasiones y el choque de los principios políticos.

Retirats los frares de la vista del poble y apoderadas las autoritats dels convents tot tornà a quedarse en pau y quietut; pero la conducta inalficible, incomprensible y anti-liberal del general Llauder y la provocadora e imprudent del general Bassas portà los sucesos del 5 de Agost que foren mil voltas mes perillosos y de mes trascendencia que la mateixa crema dels convents y matansa de frares.

En lo número próxim procurarem dedicar un petit espay a la narració dels sucesos coneguts en la historia ab lo nom de *Mort del general Bassa*.

"SOMHI!"

En clero en pes avuy dia,
lo manes que 'n temps passats,
s' amba 'l non d' encenista,
creante l' antipeta

de tot los homes bonrats,
Y a tal exordio ho servit
qu' a nou' la seva oració,
que quel parada bochava,
sols en fer mal troba gar,
puig que 'l fer se l' encapera.

Enaquí en la ignorancia,
y rodejat de llanots,
intenta per media bruta
fer dels joers, en la infancia,
ex lloch d' homes, una peralta.

Mea a pesar de ses manyas
y de mentar macerons,
provocant varias qüestions,
li toca rebre castigos,
ningú escolta ses cançons.

Y encara que a corre-cupta
tracti de ferros la flexa,
li jure per sa ventura,
que 'l poble 's fera una truya,
tan bon punt se mogui greca.

Desde la trona ab gran guany
maltracta a ne' la liberalia,
sens mirar que 'ls temps feudals
passaren, y están ben lluny
de sembrarse als actuals.

Son a les ornes horritas
quatre velles rampullades,
que dels anys ja generades,
y plenas de picotets,
scutiban animas perdudes.

Y aquella que van al rosari
de la Anorpe (quina misyona!)
quina tipos mes carlinons!
quina posats d' estrafaler!
quina colla de pondons!

Allí el batre en dura guerra
un poder que tan gran fou,
tan pe' l' pla com per la terra
causa de nostros per terra
quan lo poble alerà ¡peru!

W.***

UNA OBSERVACIÓ SOBRE 'LS FRARES

Las locucions populars, que s' han anat trametent de generació en generació, constituyen la millor de las filosofias.

No se sab qu' las ha fetas, pero com que son veritats axiomáticas, tothom las admet sense cap mena de reparo.

Per a expressar un despoza sanguinari, en lo llenguatge popular se diu un *Neró* y ja n' hi ha prou; així com pera expressar un traïdor, se diu un *Barrá*.

Per qu' aixó? Perque 'l poble tenia per traïdor a aquest y per despoza a aquell.

LA VIDA CONTEMPLATIVA

Del modo com passavan las penas d'aquest mon tot esperant la eterna benaventuransa.

ALEGORÍA

Arrencadas d' un camp las malas hierbas, no pot menas q re donar los mes bons fruits.

Aplicuem la regla a ne 'ls freres. Si la memoria que d'ells ne guarda 'l poble fos bona, donaria 'l nom de *frare* a alguna cosa bona. Però quina memoria mes amarga dels freres deu tenir lo poble, quan aplica 'l seu nom a coses dolentes!

Dugues coses son conegudes entre 'l poble per *freres*: l'una, ridicula; l'altra, dolenta.

No fa pas gaires dies que passava una senyora per la Rambla. Portava la ferma del vestit girada d'un cantó. Debia adonar-se de que tothom se la mirava, los uns somrient y 'ls altres com si vegessen una extranyesa.

—Que porto alguna cosa demunt meu, que veig que tothom me mira?—preguntà a una coneguda que trobà.

Aquesta li mirà 'l vestit y li digué: —Ay! sí, senyora: porta un *frare* a n'aquest costat.

—¡Ja!—exclamà la pobre senyora ajupint-se y trayent-se ab una revolada aquella imperfecció:—quina cosa mes ridicula!—digué tornant-se roja com un pebró.

Ja veuhem quin concepte te formada la gent dels freres, quan dona 'l nom de *frare* a una cosa que fa pujar 'ls colors a la cara al qui la porta.

L'altra cosa dolenta, coneguda ab lo mateix nom, es 'n herba dolenta que surt entremitx de las herbes.

—Demostri de *freres*!—exclama 'l pagès,—per mes que 'ls perseguico, cada dia 'n trobo de nous.

—Esclà com que es una cosa que debilita a las plantas, cada punt s'ha de senti las malediccions dels que la cuidan.

Si de las gràncies denominacions passem als adajos, a aquestes termes sentencies de tothom acceptades, també trobarem en ellas l'opinió pública declarada contra 'ls freres.

Dia un adagi: «prop de *frare* y prop de riu, aucellet no hi fasses niu, y prevenint ab això lo mal uehi que es un convent de freres, com pels aucells ho es lo riu, que a lo millor se una inundació y se 'ls ne emporta las niuadras.

Voleu una elocució mes clara que aquesta del poble pera demostrar la mala opinió que dels freres té formada?

Si dihem que son dixosos aquells que deixan una bona memoria de la seva vida (que hem de dir d'aquells que han deixat entre 'l poble records tant amarchs, que pera ensenyansa dels temps a venir los ha volgut consignar en la seva parla habitual?

Los mateixos freres ho deyan: *tor papall, tor Del*.

Conrat Roure

QUI LA FA LA PAGA

En lo moment històric en que vivim en que tanta barreja se veuen de ideas incompatibles, no es pas lo mes extraragant veure lliure-pensadors que van a missa ni demòcrats que defensen un rey qualsevol ab la esperansa de ferli de ministre, que es com si diguessim un comalich responsable pera taparli a son amo las patas foscas del trastos que li treguin; sino que lo pitjor de tot, lo mes incompreensible, lo incalificable es que 's trobin liberals, y gent que tenen per una honra lo dirse revolucionaris, que estan de tot cor conformes ab la bondat de certs fets consumats, no gosin públicament a proclamarlos com a tals, sino que s'escusin de ferho y fins algun cop los anatematixin, tot no mes que pe 'l que diran, y seguint la rancia costum de deixarse portar per la corrent de la moda y dels indiferents, que tant van a ballar per las iglesias pe 'l 73 com pe 'l 85 a combregar devotament després de passar la nit en las santas casas del carrer de l'Alba.

Y res mes aplicable a lo que acabem de dir que la crema dels convents y la may prou ben cantada degollina dels freres.

Tothom sab, y 'ls liberals d' aixó n' están tots ten confesos y convictes, que 'ls freres eran pe 'ls espanyols igual que 'l gram y la canyota per las vinyas, que la rosella pe 'ls biats, que 'l llop per las ovelles, que 'l huracà per los barcos, que 'l boig per la tranquilidat y 'l criminal per 'l alegría ajena; y no obstant y saber que a las malas herbas se las arrenca de allà ahont son, que al huracà procura dominársel, y que al boig se 'l tanca y al criminal

se 'l perseguix fins a destruílo si aixís convé, ells no gosan proclamar en alta veu la sanietat y conveniencia de la matansa de freres, contentant-se ab fregar-se a solas las mans de gust y deplorar devant d'altres aquellas sangrentas escenas a las quals tant tenim que agrahir.

Escollim: no eran los convents centros de conspiració pe 'ls carlins, fabricas y depòsits d'armas y municions, y banderín d'enganxe per la causa absolutista? (No tenian sobradament probat los freres son odi a mort als liberals ab las reaccions de l'any 14 al 30 y del 24 al 33? No probaren los governs semi-liberals de Martinez de la Rosa y Toreno que no se atrevian ab los freres a pesar de creurels una calamitat? No sabia tothom que 'l augment de las partidas carlitas era degut en primer terme al apoyo que rebian dels convents? Y no 's creu llegitim y natural lo dret a la defensa, sobretot quan lo que ataca se val de tots mena de medis per ruina y miseria que sian? Donchs ja tenim explicada la crema dels convents y lloable matansa de freres.

Culparia ningú a cap societat humana que trobants en mitj d'un desert ple de tigres, se approfessan de la dormida de las feres pera degollarlas, evitant per aquest únic medi lo ser per ellas destrossats al dia següent? Segurament que no.

Y sent los freres lo membre corcat y podrit d'aquella societat que naxia entusiasmada a las ideas liberals, ¿pot ningú anatematizar la mà del meje que separa la cangrena de la part sana del cos? Tampoch.

Y provocada guerra a mort entre 'ls freres y lo Liberalisme, ¿pot ningú acusar a qui guanyà la batalla d'haberho lograt per no planyer la vida dels enemics? Clar que no potser, puig tals son las cruentas lleys de la guerra.

Donchs es precis acostumar-nos a no ser hipòcritas, y a dir las cosas tal com las sentim en nostre cor, sian ó no del agrado de la corrent de transacció que avuy domina.

Qui la fa la paga, diu lo retran català y certament que aixó deu consolar a qui cregui en tal sentència, puig ella ensenya que 'l be, sino per altre cosa, tendria de practicar-se quan menos per egoisme.

No 'l habian fets de sobres los freres: Donchs la pagaren.

Fora hipòcritas, y diguem al pa, pa, y al vi, vi; com a bons catalans:

—Los freres s'ho tenian merescut. Tants sigles de tirania y maldat de sobras mereixian un moment de càstich.

—Gloria, donchs, als que sapigueren deslliurarse de tal plaga.

Y consolem-nos dels temps presents pensant que, tant ó dejorn, QUI LA FA LA PAGA.

No sé si serán del meu modo de pensar. Cada cop que sento a dir que 's catalans nos subirem y bastim nosaltres mateixos, no m'ho prench per un diàbari.

No'm sembla una andalusada. Ben al contrari, ho trovo lo mes natural. Una cosa corrent.

Y no es parlar per parlar. Fa ab tot coneciment de causes.

Com mes hi reflexiono mes hi convincim.

Tro 's meus càlculs, me faiz la contra y 'm defenso, compare, decido y sempre guanyo.

Aixó 'm demostra que penso acertadament.

Qu' ensich en lo just.

Que tinch rahó.

Està clar, la veritat sempre sura.

Ademés, la qui va sol no hi ha perill que 'l deshonemini.

Ni que 'l fessin carregà ab lo mort.

Ni que se 'l rihin.

Ni que hagin pagà 'ls gastos dels altres.

Ni que li classin una pallissa.

Ni que li treguin los ulls.

Ni... ¿a qué seguir?

L' adagi ho canta ben clar: «Mes val anar sol que mal companyat.» Però tornam al punt principal.

Trovo des cas donar las mevas rahons perque pera mi no es cap heresia lo sostenir que 'ls de Catalunya no necessitem a ningú.

Se sorprendran tal vegada ab los meus arguments. Son especials, propis del meu caràcter.

Pera no ferme pensat me canviaré a mi no mes.

No 's haurin que m' enlayri, enlayri com a anís en una bomba.

Podria corar y com mes m' enllés mes dolorosa fora la caygada, y no'm valdria 'l contrari, ni 'l dir (Sant Antoni):

De pas los diés que no 'n tracto ab apotecaria, ni ab lo company inseparable del animal que malehi 'l senyor Mahons.

No; seré tan vulgar, que en lloch de fumar-me 's intringula del Art, de la Ciencia y de la Industria, me n' entraré rectament y sense fer torts a dins la cunya.

A la cunya: si seyors.

Molt pocha hi donan importancia y en sí lo que no 's pot arribar a dir.

Un poble que posseheix joyas exclusivament seva se ha 'l tot.

Ab bons aliments al y nutritiu se forman las generacions robustas.

Sense cunya catalana, adeu adeu catalans.

Ja podrian dirnos: bona nit ciela.

La fama de atrevida, osca y valenta que alcanzaren los nostros passats, se 'l origen, si 's busca be, ab la altimista que 's demostre que 's ha fet veure de gent!

Si haguessin menjat cada dia puchero s' haurian transformat en castilians.

A clavarse iselas y guapeles haurian perdut los habits del treball y se 'l hi haguera passat los dies y las nits gironenses en las hamacas.

Lo nostra vivificador s'hiu: ¿se 'n ha fet far de pomesa? La classica exordie: ¿se 'n ha fet veure de gent?

L' arocs ab anchs, la sopa de rap y altres cosas dades tan típiques y de tan maravellosa virtut, ¿no 'n han fet brollar pocas ni gaires de intelligençias?

Registramos los quatre quaderns publicats de «la cunya catalana, y 'l 'n veur' polidament quens y quants miracles poden obrar los mitj y un menjar que ensenyan de cu, nit!

Ni hi ha para tots los ventalls.

Mes ben dit cura tota los gustos.

Y una sembla impossible, y no 's creuria si no que comprase palpablement, si 'n hi ha un qu' es del gust de tothom.

Mereix la especial predilecció de tots los que saben dir setze.

Y tant se 'l honra, que no hi ha festa ni festeta en que no ocupi lo lloch mes prominent.

Pensantli tan sols, los grans paladars en la satisfacció nos plau; los petits se lliuran los bogies.

Hi ha necessitat d' anomenar-lo!

Preguntem als gironens barcelonins, quan ab la escusa de las festas majors, van als pobles rurals a clavar primicias als pagans, quin plat ha desollat?

Interroguem als convidats a bodas, a batrigs y a qualsevol altra solemnizament per 'l sant, sobre la passada de referència.

Diguem a la marnada (qué s' hi fa en lo porri que esperan los hi sia entregat, pera deixar-lo ab sas llengües nos lluhant que un mirall?)

Si, tot a 'l una y jo ab ells al dir: «la crema!»

La crema, deliciosa, menjar, plat d' or que no té rival en las gastronomias extrangeras.

Y la veritat que dita entre nosaltres, com que tot degenera, no havia d' escapar d'aquesta lley la crema y avuy no es ni sombra de lo que ha sigut en altre temps.

Y no parlo de cap centurie endetrás.

Me referencio als intorns que hi havia los freres.

(Ella si que 'n sapian far).

¿De qué no sabia fer a aquella gent?

Sobre tot tractantse del art de la buidicia.

Pera la seva especialitat era la crema.

Hi tenian la mà tironada.

Era quantó de remanar y remanavan perfectísimament be.

N' estavan tan orgullosos de la seva perfecció en comprendre tan agradable doia que fins 'l escampavan fora de las parets dels convents.

No eran gironens.

Al revés, gironesos y despenos.

A cada manufactor que 's ajudaba ab alguns milers de lliuras, los hi regalavan una plaia de crema.

(N' havian entós de gent?)

Per aixó, segons diuhem, Deu los castigà fent que 's enfusessin a 'n ella.

Ab crema endetrás, ab crema los varien enlar.

Y que va ser de la bona, crema cremada.

De quals resultes no quedaren convents ni freres per un remey.

Deada a las horas no s' ha fet crema bona.

Fa d' aixó mitj sigle.

Va ser per l' any 1835.

Los transcrits apunta los hem rebut pe 'l correu sense nom d' autor, ni podent inquirir lo punt de sa residencia per no constar-hi y ser inteligible lo membre de la administració postal.

No hi hem tret ni afegit ni una sola lletra, porque estan conformes ab la bona part de 'l escrit, y particularment ab lo final, ja que nosaltres oprimim en aquest punt lo mateix que nostre malherat pays, lo distingit escritor Robert Robert, que ab tota la seva bona sombra deya cada vegada que 's parlava del postre s' que hem fet referència.

Per crema bona, seyors, de los Convents!

Rossendó Aels y ARNERI

CAPS Y CARBASSAS

Ab motiu de nostra ultima anada a Reus al subjecte d' assistir al acte de la repartició dels premis del Certamen Socialista recentment celebrat, y allargant una mica més nostre viatge, aprofitarem la ocasió de trobar-nos prop de Poblet pera visitar las despulças de lo que fou durant alguna sigla casa de gandula y regala d' embrotits albarics, sempre atents a la campana del refector, y del tot afectes a las delicias d' una tranquilidat sopina.

Entre altres cosas, una de las que cridaren nostra atenció fou un album, ó còma per 'l istó, que a veu sobre d' una taula a la entrada del ex-monasteri, quasi plenas están sempre disposadas a donar acollida a al sòch de tota los caps y carbassas que tingan la humorada de deixar recort de son pas per aquell asil.

Per rarsa s' hi troba en all un pensament digne dels honors de tal.

Com que diuhem que per mostra basta un botó, me sembla que ab lo que seguira m' hi haurà de sobras pera demostrar a nostros lectors que la carbassero no es planta catòica en nostra terra.

Vegio que 's en sembla d' aquesta quarteta:

«Admirado he quedado
Al visitar este monumento.
La destrucción mucho yo siento
Porque me ha dejado pasmado.»

Sebastian Salas.

Ja 's ven desseguides que l'autor de tanta admiració no ha vist may voler a ningú de sa família.
Aqui tenen un altre embús que tampoch té desperdici. Aquestíes:

«Trista recort de rica joys
Qui vos a tan mal tractat!
—Etsa cots durs com de pedra
Que com a llopa me han tragat.
Esperdu que vinga el dia
En que comptis aures de dar
Per oír la gran sentència
Per ix atornem a cremar.»

—José Guinovart.—1880

Menos mal! aquest dona plau. No 's sembla que concarta que 'l plegador que 's va descarregar d'aquest fetu s'avia per la atornem a estudi, seguiria tenint la corcoll dar com de pedru?

«Pero escoltu que jo parí un altre:

«Atíu se detavó a las pueras de Roma; los hérbenos del siglo no son totí-ceros, destruyeron la casa de Dios, violaron el sagrado de las tumbas; incendiaron la mansión tranquila de las arces.—Día 30 de Noviembre de 1880.—Salvador Brancatti y Vigna.»

Desena it aquesta aplogia:

«Alfalo, xanxaló, lo basca mecor que mí.»
Y mis avall la resposta:

«Lo foment de la ignorancia engendra l'esperit de destrucció. Deducció: qui la fa la paga.—Jo.»

Lo pensament que va ara fa futur de big-life. Si no están acostumats a rebre impresions fortes, aquestes que n' hi ha per cause de cul:

«Pobre Cataluña! pobre España!
¡pobres de nosotros!
¡pobres animal! Pedro Coll Ratsfotia de Chato
¡Pobre chico!»

Aqui hi ha que adverteix que tot lo de curses son pitropes que a son autor han dedicat, posteriorment a la inscripció, alguns admiradors d'aquell amador del paper.

«Y la dos pensamientos que ara sequerán! Ah! Se completan de tal manera, están tan bien encastados l'un en l'altre, que semblan, com a diguessem, cara y ungha, honesta y trago, frare y panza. Atención!»

«Dua mensa de religió veig en aquest monestir de Poblet: una d'espigallat, que té un sol temple, la iglesia; y un altre d'expressió, que té dos temples, verdaders monuments: los cubes y 'l celler.—E. Canbrell.»

«Heu at una líde abstracte, la matiere es la realitat, c'est la vida.»

Està vist que 's freres eran ten positivistas com los matixos aures dels dos últims pensaments. Rendian un cult més fervorós a la religió espiritista que a l'altre espiritista. «Se vol més materialisme!»

Pero la cosa 's va fent pesada, y es precís acabar. Tot lo que podria dirse sobre 'l particular, quedaria atornat en lo següent refoli, que treyem del mateix àlbum:

«Oh Poblet! mucho has validó,
pero nada has producido.»

(NO HI TORNARÉ)

«Fu míti sigle! pe 'l career fugian exparvatis com mala caperis llenats de diestres on podrimaner; y encar que res vos arxíra, veyan caure, de ira plens, vostros melichita contents engrats de pedra en pedra. Per cada crit d'agonia que 'l vostre pit exhalava, lo poble un ne llenava de satànica alegría; per cada xif! una rialla, per cada crit, un esclat, desribant ab bras armat convents de forta muralla. Quan las flames sens recel vostros gurillas cremavan, ab sa claror vos semblavan qu' eran llamps d'ira del cel. Y vocabardats, compassió d'aquella nobles pita voliau, que vosaltros no 'n teniau de qui on implora perdó. Vostre fi fou massa bonrat, puig morint vos defensavau; vosaltros no; al que matavau era al torment ó cremat. Per no 'l poble 's desbordava pe 'l content que al cor sentia, y ara una nova alegría cada puyal que clavava. Y vosaltros paste y fem d'aquest man que dominava, mentres moriau, pensavau: ¡De veras no hi tornarém!»

«Ja heu tornat! ara teniu com avants convents aiatu sobre 'ls que foren cremats; quin goig en lo cor sentiu! lo poble av vostra veu y ab lo soch de la campana fer lo que es donas la gana ab l'escut del nom de Deu. Dominó lo pensament de cent beyatas solteras, pero no 's poden figneres si intenen posar torment, pero si acia vos dirém ab l'orgull de nostra rassa: —Freres, aquesta no passa; ¡pot ser demá hi tornarém!»

J. SALON

Després de la jornada del any 35, una vegada ten solts han probat los freres de tornar a passejar son repugnant hàbit per la ciutat de Barcelona.

Era 'l 12 de Novembre de 1880, dotze anys després de la gloriosa Revolució de Setembr, y governant també 's conservadors, quan va ocorre aquest fet de deshonra per Barcelona.

Ab motiu d' una pelgrinació de las que tant s'acostuman a fer en sentit de manifestació carlista, deu ó dotze repugnans frerats osaren presentarse a la vista del poble barceloní.

Pero no van anar a Roma per la penitencia, porque 's xialets, las patatas y 's tronxos van ferlos una ovació de la que encara no se n'han curats, puig que ja més no han volgut probar fortuna presentantse de nou en nostra capital.

Heus aquí com se donava compte un diari local, *Lo Catalanista*, dels fets a que 's referim:

Estavem ahir a quarta de diestres en la Rambla, cantada al passatge de Colon, quan veyrem venir del cantó del teatre Principal un numerós grup de públics, del qual sortia un que altre xialet. Nos hi acostarem, y vam veure que al devant del grup hi anavan dos freres caputins descalços, ab l'hàbit de color d'escoc que prevé sa regla, y ab corquillo y tur. Ab lo pas una mica apresurat, se van dirigir cap al carrer del Pi, ahont los profets van anar crulant, acompanados per un carrer y pe 'l de la Pala, en lo qual los freres ja quasi corrien.

Per sa desgracia vam trobar una conductora de mobles que 's llopa 'l pas, qual incident se dar loch a que aumentés lo grupo y creixessin las manifestacions. Ab penas y treball van aconseguir arribar a la plaza Nova, ahont hi va haver corruelles y gran multitud de municipal, de manera que 's freres no van tenir altre escota que hoarse a la Catedral per la capella de Santa Lluia. Lo grupo va vacilar un moment, pero luego 's va ficar també a la iglesia, ahont van seguir los crits y 'l sabat, de manera que 'la perseguia un tingueren una escota que tancar en la capella de Sant Gilegor.

A tot estó van comperxerhi alguns regidors y 'l arcabde senyor Durán, los quals, ajudats per municipal y altres agents de la autoritat van aconseguir fer desocupar la Catedral, quedant luego numerosos grupos en los voltants comstant lo fet. A tot aixó, del poble del llaber havian sortit alguns servidors ab sesas de soldo y s'han, per restaurar las furas dels refugiats y treure lo auro, que havia sigut malocul.

No sabem com van sortir los freres de la Catedral, per més que suposam que van ferho de manera que no pogues veure la publich.

Nosaltres no fem més comentari sino que desitjem que vingan freres aviat pe 's carrers, per tenir lo gust de veurels corre.

—Sempre fora un espectacle molt més simpátic y civilisador que 's toros.

La cansó que va ferse més de moda per Catalunya, després de la estussinada de freres, fou la següent:

Dia de Sant Jaume
del any trenta cinch
varen fer gran feste
diestres del torin.
Van aixir sis toros,
no van agredir...
¡Dinstre Barcelona
conventa a cremar!

Los noya de la brusa
son molt bonas gent
portan las ampollas
per cremá 'la conventa.
¡Cristians, alerta!
¡Agué 'la fusella!
¡A cremar las geyas
y a matá 'la socella!

Un amic nostre que per assumptos de família tingué d'anar a registrar los registres parroquials de Ripoll y de Ribas, va xocarli molt la següent circumstancia, que va examinar desingudament:

A Ripoll hi havia un gran convent de freres y a Ribas no n' hi havia cap.

Donchs desde 'l Edat Mitjana fins a l'any 35 en la parroquia de Ripoll se registravan numerós naixements de fills de pares incògnits y a Ribas sols algun que altre per rassa.

Es precís fer constar que las duas poblacions

están a poca distancia y que trenen los matixos usos, costums, hàbits, etc.

Pero ve 'l any 35, s'espallan los freres de Ripoll, y de llavors ençá ja casi no 's traba cap mes fill de pares desconeguts.

«A què que vostes no creuhem que 's freres en aixó hi tingan cap culpa!»

«Pobres pares reverents! Quanta llavor de sa doctrina deixavan per tot allí ahont podian!»

Los freres, que per demunt de tot donavan sempre la preferéncia a la buccidia, havian inventat un vocabulari especial pera son us particular.

Per exemple, de las llangonissas penjadas, ne devan llamps de vostre.

De las travats ab monjetas, empedrats.

Y aixis successivament tenian batejats a lo frare tota los actes d'atiparse y la classe de menjars bons que mes consumian.

Després del escabeig frasco de Barcelona, van matarse tocinos celestials pe 's següents punts, entre altres que no recordem:

Riudoms.—Sant Cugat del Valles.—Geronis de la Morra a Mongat.—Mataró.—Arenys.—Igualada.—Poblet.—Moostlegre, etc., etc.

No 's alegrin. En molts altres punts no va succehir res de bo.

Quan en Mendizabal, unich ministre que 's va atrevir de valent ab los freres, va decretar la abolició de las órdenes monásticas, una bona colla de caua de monjas també van ser suprimits.

A Reus, en lo loch que avuy ocupa lo teatro Fortuny, hi havian viscut en santa pau unas frerats anomenats de Sant Joan y unas monjetas de no sé quin sant.

Lo cas fou que 'l desembravar las monjas, entre altres mobles no gens propis de verjes esposas del Senyor, s'hi trobaren alguns bres-sols.

—Serian per gronxar al bon Jesuset!

PENSAMENTS D'UN ATEO

De un llibret de propaganda, inedit y primitiu a publicarse, baix lo títol quí procedeix a las pletoras católicas, n'hem tret una dotzeneta, y ben completa, de pensaments adequats als hàbits de la jornada, qual compoentem universari començarem avuy. LA TRAMONTANA.

Als freres los hi agradavan tant lo peix que, fins en las sevas relacions socials, buscavan ab preferéncia los bones lliscas.

No 's tenia may de preguntar quin' hora ara al presentador un frare a la casa del priort; era 'l loch de treure la escudella a taula.

Los freres sempre feyan obras, avants d'acabar una ja n' tenian un altre de començada; aixis los demostros no paravan may.

Un frare es un caball de regalo d'una casa de sempre, pero sense amo.

Del dia que va aparxer lo primer frare data la popular frase de ginyas coantua.

Los freres tenien la satisfacció de ser pares sense la pena y las angustias d'haver de carregar ab los fills.

A la casa ahont s'hi ficava un frare a la curta ó a la llarga la bossa del amo igbia un sancrici.

Un frare ab la alforja al collava un recandador de contribucions que no ha de posar may cap apremi.

Podrien ferse tranyinas en la iglesia de un convent, lo qu' es en lo refectori no se n' hi feren may.

Los freres entusiastas de la aritmética amanyavan de multiplicar a las donats y 'l parre ó ne 'l rícho; lo sumat se 'l quedavan per ell, no 'l ensenyavan a ningú.

Los potentats en los últims moments de la seva vida sempre tenian la companyia de algun frare, que 's distreya de pensar en la seva família, pera ferlos fiar en las necessitats y apures del convent.

Los freres conciençats fa 'l be in su ofici que fins trayan partit del veurit que portavan; per aixó las sevas lliscas eran de la màliga ampla.

Lo loch sagrat per escolencia y mes inviolable de un convent es lo celler.

Rosendo Añís y Abarca.

Tipografia LA ACADEMIA, Ronda de la Universitat, 6, Barcelona

QUADROS AL VIU

«Lo foment de la ignorancia engendra l'esperit de destrucció. Deducció: *Qui la fa la paga.*»

(Pensament tret del album de Poblet)